

себе і відкрито поливати брудом опонентів. У рекламі часто вставляють цитати з федеральних і місцевих газет, вирваний з будь-якого контексту.

Іноді використовується підхід, коли звичайні люди говорять про кандидатів або членів їхніх сімей. Підтримка рідних, образ ідеального сім'янина є важливою частиною виборчої кампанії будь-якої американської людини-політику.

Самий незвичайний для інших країн і при цьому дуже популярний і ефективний вид політичної реклами в США – це мітинги політиків по всій країні. Кандидати відвідують різні штати та міста, влаштовуючи зустрічі зі своїми виборцями, відвідуючи школи, університети та вдаючись до підтримки відомих ЗМІ. Іноді влаштовують автограф- та фотосесії і серйозні політики часто їздять «на гастролях», знаючи, що таке може вирішити їх долю. Саме під час такого мітингу Джона Кеннеді (35-й президент США) було вбито в Далласі в 1963 році [1].

Отже, у США кожен з кандидатів так чи інакше намагається утвердити особистий контакт із якомога більшою кількістю виборців, самостійно чи через їхніх найближчих соратників. Одним з основних видів політичної реклами в США є пряма платна політична реклама на федеральних і приватних каналах.

Досвід зарубіжних країн має бути проаналізований та може бути застосований в теорії та практиці рекламного процесу в Україні за його очевидної користі для держави, суспільства, людини.

Джерела

1. BBC NEWS Україна, Убивство Кеннеді: що нового у розсекречених документах, 2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-59800300>

Гапотій Віктор Дмитрович

Кандидат юридичних наук, доцент

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. Компетентнісний підхід переживає сьогодні новий етап, на якому буде потрібно деяке повернення до його початкового положення, відмінним від положень кваліфікаційного підходу. Сенс такого кроку бачиться в тому, щоб підвищити роль і ускладнити завдання особистісного розвитку майбутніх фахівців. Для майбутніх юристів ключовими компетенціями повинні стати методологічна, етична, комунікативна та інформаційна. Ключові слова: компетентнісний підхід, ключові компетенції, професійна підготовка, майбутні юристи, заклад вищої освіти.

Актуальність. Пріоритетна роль в утвердженні ідеалів рівності, свободи і справедливості в суспільстві належить юристу, оскільки через його діяльність реалізується державна політика, спрямована на захист прав та інтересів громадян, правове виховання й освіти. Проте між проголошеними демократичними цінностями та реальним станом їх реалізації існує значна невідповідність, яка породжує такі тенденції, як: збільшення злочинів, скоєних досить часто навіть тими, хто знає закон, зловживання владними повноваженнями, винесення несправедливих судових рішень тощо.

У зв'язку із цим актуальною стає проблема забезпечення правоохоронних органів, установ і організацій професійно компетентними кадрами, діяльність яких має відповідати моральним нормам, загальнолюдським цінностям, що, у свою чергу, зумовлює необхідність формування в майбутніх юристів професійно значущих якостей, завдяки яким вони зможуть втілювати ідеї гуманізму, створювати соціально-правову державу, відроджувати демократичні цінності [14].

Огляд джерел. В останній час у працях науковців значна увага приділяється професійній підготовці юристів (В. Я. Бобров, Т. Б. Поясок, С. В. Федорова, І. Г. Хангельдієва, Е. Л. Харчевникова). Як свідчать результати теоретичного аналізу, проблема підготовки майбутніх юристів в сучасних умовах є ще недостатньо дослідженою у педагогічній теорії та педагогічній практиці. При цьому зміст навчальних дисциплін не повною мірою відповідає сучасним темпам розвитку інформаційних технологій; недостатня увага приділяється самостійній роботі студентів при вивченні дисциплін юридичного спрямування; окрім того, студенти не завжди володіють навичками роботи майбутнього спеціаліста юриста у всіх її формах. Все це знижує рівень розвитку компетентності майбутнього юриста

Мета: проаналізувати ключові компетенції в професійній підготовці майбутніх юристів у закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу. В проекті напрацьованому Міністерством освіти України спільно з Міністерством юстиції України «Концепції розвитку юридичної освіти» (Концепція) (2019) відзначається, що метою юридичної освіти – формування компетентностей, необхідних для розуміння природи і функцій

права, змісту теоретичних засад (доктрин), принципів і основних юридичних інститутів, застосування права, а також меж юридичного регулювання різних суспільних відносин. Здобувачі юридичної освіти повинні бути готові до захисту прав людини та основоположних свобод, утвердження верховенства права, будучи відданими принципам людської та професійної гідності, справедливості, рівності, неупередженості, незалежності, співпереживання та дотримання високих етичних стандартів [12].

Метою Концепції є створення умов для модернізації змісту юридичної освіти, спрямованих на:

- встановлення стандартів вищої юридичної освіти для досягнення стратегічних пріоритетів реформи правосуддя в Україні;
- відповідність освіти сучасним очікуванням і викликам суспільства;
- підвищення конкурентоспроможності випускників правничих шкіл на ринку праці;
- формування ґрунтовних теоретичних знань та практичних компетентностей правників;
- підвищення рівня обізнаності щодо питань професійної етики та прав людини;
- розуміння фундаментальної ролі правника в утвердженні верховенства права через захист прав і свобод людини [12].

Таким чином, положення запропоновані даною Концепцією орієнтують вищу школу гнучко і оперативно реагувати на вимоги ринку праці та активно брати участь у формуванні соціального замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів.

Згідно із зазначеними тенденціями вітчизняні вищі активізують зусилля щодо впровадження ідей компетентнісного підходу до підготовки фахівців: розробляється нове покоління стандартів вищої професійної освіти; в форматі компетенцій описуються вимоги до результатів освіти і змістом основних освітніх програм; завдання та перспективи компетентнісного підходу обговорюються на рівні методологічних семінарів.

Компетентнісний підхід переживає сьогодні новий етап, на якому буде потрібно деяке повернення до його початкового положення, відмінним від положень кваліфікаційного підходу. Сенс такого кроку бачиться в тому, щоб «підвищити роль і ускладнити завдання особистісного розвитку майбутніх фахівців» [3, с.139]. Однак, незважаючи на багаторічний досвід вивчення компетентнісного підходу і посилення його ролі в сучасній професійній освіті, дослідники не прийшли до загальноприйнятого визначення компетенцій, так само як не дійшли єдності в розумінні сутності ключових компетенцій.

В тематиці науково-педагогічних досліджень, присвячених вищій професійній освіті, формулювання з поняттям «компетентність» і «компетенція» до теперішнього часу звучать як тотожні. У вкрай широкому діапазоні знаходиться також атрибутивно-об'єктний супровід компетенцій: «професійна комунікативна компетенція», «професійно-технологічна компетенція», «академічні компетенції», міжкультурна компетенція та ін. Все це ускладнює реалізацію компетентнісного підходу до підготовки майбутніх юристів у закладах вищої освіти (ЗВО).

Як бачимо, проблема компетентнісно-орієнтованого навчання і виховання майбутніх юристів стоїть досить гостро.

Професійна компетентність юриста є інтегративним особистісним утворенням теоретичних знань, практичних умінь, професійно значущих якостей, досвіду, що забезпечує ефективне виконання завдань юридичної діяльності та є основним критерієм професійного розвитку особистості. Професійно компетентний юрист – це той, хто здатний здійснювати юридичну діяльність на високому рівні не тільки з позиції права, а й моралі, досягаючи позитивних результатів у сфері правового врегулювання суспільних відносин, захисту прав та свобод людини. Серед загальних компетенцій часто називають «уміння працювати в команді», «уміння здобувати нові знання», «знання та готовність до використання інноваційних ідей». Загальні компетенції є в достатній мірі універсальними для різних напрямків підготовки випускників, і на етапі розробки моделі доцільно виділити та погодити необхідний мінімум компетенцій, що становлять «універсальне ядро» підготовки сучасного фахівця. У першу чергу мова йде про соціально-особистісні та організаційно-управлінські компетенції, що характеризують взаємодію людини із суспільством і іншими людьми, його вміння планувати свою діяльність, приймати управлінські рішення [3,10].

В цілому можна сказати, що проблема компетентнісно-орієнтованої підготовки майбутніх юристів у ЗВО, включаючи, процес формування у них ключових компетенцій, вимагає більш ґрунтовного розгляду. Серед принципових протиріч, що впливають з викладеного, ми повинні назвати наступні: між великим об'ємом педагогічних досліджень з теорії і практики компетентнісного підходу до професійної освіти зберігаються різночитаннями в розумінні суті ключових компетенцій майбутніх фахівців; між потребою юридичних вишів і факультетів в переході на компетентнісну модель професійної освіти і недостатньою вивченістю особливостей формування ключових компетенцій у майбутніх юристів; між усталеною науково-дослідницькою практикою використання педагогічних моделей в системі освіти і не розробленістю

моделі формування ключових компетенцій майбутніх юристів; між наявним технологічним потенціалом вищої школи і не вирішеністю проблеми форм і методів навчання майбутніх юристів, які оптимізують процес формування у них ключових компетенцій.

Зазначені суперечності зумовили тему нашого дослідження. Однією з умов реалізації компетентнісного підходу в сучасній системі вищої професійної освіти є розробка інваріантного переліку освітніх результатів, які відображали б найбільш загальні і: обов'язкові вимоги до майбутніх спеціалістів тієї чи іншої професійної області. У проекті нового покоління державних стандартів такий перелік пропонується розглядати як ключові компетенції і вважати основою ефективної професійної діяльності. Передбачається, що оволодіння, ключовими компетенціями дозволить забезпечити майбутньому фахівцю професійне становлення [6, с.78; 13, с. 130]. В процесі дослідження ми встановили, що ключові компетенції, характеризуються стійкістю мотивів професіонального саморозвитку майбутніх фахівців і засновані на досвіді їх професійно-орієнтованої, діяльності. Джерелом змісту ключових компетенцій майбутніх юристів є обумовленість юридичної діяльності феноменом права, високий рівень соціальної відповідальності юристів, специфіка комунікативної та інформаційної складових юридичної діяльності [4,с.131].

Відповідно, для майбутніх юристів ключовими компетенціями повинні стати методологічна, етична, комунікативна та інформаційна [10, с. 167].

В основі методологічної компетенції лежить здатність студентів до аналізу і синтезу правових явищ.

Етична компетенція пов'язана з підвищеною відповідальністю за наслідки професійних і соціальних дій [15, с.191].

Комунікативна – компетенція, відображає особливі форми соціальної практики юристів, які сприяють стабілізації правовідносин і ґрунтуються на різних прийомах вербальної і невербальної комунікації [9, с. 183].

Інформаційна компетенція полягає в ефективній організації і використанні інформаційних ресурсів в сфері правовідносин [1, с. 26].

Специфіка, формування ключових компетенцій у майбутніх юристів обумовлена, перш за все, роллю і місцем правовідносин в системі соціального устрою, а також високим статусом юриспруденції серед інших галузей науки. У зв'язку, з цим діяльнісний підхід у формуванні ключових компетенцій майбутніх юристів посилюється герменевтичним, в рамках якого інтегрується мотиваційний і операційний потенціал професійного розвитку студентів та виявляється належна увага навичкам інтерпретації правових текстів. Безпосередній вплив на мотиваційний фактор формування ключових компетенцій у майбутніх юристів здійснюється в свою чергу, за допомогою особистісно-орієнтованого підходу, який передбачає активізацію індивідуальних установок і переваг студентів, в сфері юридичної праці. Важлива роль відводиться діалоговому підходу, який виховує в майбутніх юристів здатність до етичного вибору, моральної дії, що додає професійного мислення студентам гуманістичний характер [2, 5, 7, 8, 16].

При формуванні ключових компетенцій у майбутніх юристів необхідно враховувати взаємозв'язок умов, характерних для освітнього середовища вишу і умов як сукупності проєктованих педагогічних дій по оптимізації цього середовища. У структурі моделі формування ключових компетенцій майбутніх юристів необхідні такі складові, як соціальна детермінованість процесу, його мета і результат; теоретико-методологічні передумови відбору змісту навчання майбутніх юристів; організаційно-змістовні етапи; дидактичні принципи; підходи до технологічного забезпечення; типові види, діяльності студентів; провідні методи їх навчання [11, с. 187].

Висновки. Процес формування, ключових компетенцій у майбутніх юристів повинен охоплювати весь період підготовки майбутніх юристів у виші. При цьому на першому і другому курсах переважно увагу доцільно приділяти формуванню методологічного та етичної компетенцій; на другому і-третьому курсах – комунікативної і інформаційної компетенцій; на четвертому курсі і магістратурі раніше отримані освітні результати повинні інтеріоризуватися в професійній свідомості майбутніх юристів. У зв'язку з цим технологічно оптимальними будуть такі методи навчання, як метод модерації, метод тренінгу, метод кейс-стаді, метод імітаційного моделювання, метод проєктів. Одночасно повинні оновитися підходи до проходження практики, що досягається за рахунок стимулювання рефлексивного досвіду студентів і посилення обсягу реальної їх професійної діяльності на базі юридичних клінік та консультацій.

Джерела

1. Борейчук А. Змістовно-структурні особливості інструментальних компетентностей майбутніх юристів. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти.* 2016. Вип. 9(3). С.26-29.
2. Гапотій В.Д. Культура спілкування як складова естетичної культури юриста. *Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр.* Вип. 39. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С.57-59.
3. Головка С.Г. Компетентнісний підхід у системі професійної підготовки майбутніх юристів. *Правове регулювання економіки.* 2013. Вип. 13. С.139-142.
4. Демченко Д.І. Професійна підготовка представника юридичної професії. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2015. № 2 (10). С. 131-135.

5. Занік Ю.М. Інтелектуальна культура юриста: філософсько-правовий аспект : дис. канд. юрид. наук : 12.00.12. К. : Київський національний університет внутрішніх справ, 2006. 178 с.
6. Левада О., Іванова В., Непша О. Формування картографічних компетентностей в шкільному курсі географії. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: «Педагогіка»*. Вип. 2. Т. 21. Мелітополь: Вид-во «Мелітополь», 2018. С. 78-86.
7. Козар Ю.Ю. Службовий етикет як компонент професійної культури юриста. *Actual scientific research in the modern world // Journal. Pereiaslav, 2022. Issue 7(87)*. С.215-220.
8. Котикова О. М. Теоретико-методичні основи психолого-педагогічної підготовки майбутніх юристів: автореф... д. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2012. 36 с.
9. Марченко Ю. Г. Комунікативна компетентність як одна з ключових компетентностей майбутнього юриста. *Наукові праці. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія*. Вип. 5 (155). Ч. I. Донецьк: ДВНЗ «ДОННТУ», 2009. С. 183-187.
10. Матковська І., Шмерега С. Проблемні питання формування загальних та професійних компетенцій під час підготовки фахівців юристів за ступеневою системою освіти. *Нова педагогічна думка*. 2013. №1.2. С. 167-169.
11. Матковська І. Д. Формування професійної культури майбутніх спеціалістів-юристів. *Наукові праці. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія*. Вип. 5 (155). Ч. I. Донецьк: ДВНЗ «ДОННТУ», 2009. С. 187-191
12. МОН пропонує для громадського обговорення напрацьований спільно з Міністерством юстиції України проект концепції реформування юридичної освіти URL: <https://mon.gov.ua>. (дата звернення: 26.09.2022)
13. Проценко А.А. Професійна компетентність – як складова базових компетентностей вчителя. *Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (21-22 квітня 2017 р.)*. Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2017. С.130-133.
14. Савіщенкова В.М. Педагогічні умови формування професійно значущих якостей майбутнього юриста в навчально-виховному процесі вищого навчального закладу: автореф. дис. ... к.пед.наук, спец.: 13.00.04. Запоріжжя, 2008. 22 с.
15. Kozar Yu. Yu. *The special place of ethics in profession of lawyer. Actual scientific research in the modern world // Journal. Pereiaslav, 2022. Issue 8(88)*. pp.191-193.
16. Kozar Yu. Yu., Nepsha O.V. *The formation of the professional culture of the lawyer in the modern legal society. Moderní aspekty vědy: XX. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. S. 90-125.*

Kotova Olena Volodymyrivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

Sukhanova Hanna Petrivna

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

PREPARATION OF FUTURE SPECIALISTS IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES IN THE CONDITIONS OF THE INFORMATION SOCIETY

The article analyzes the peculiarities of the use of information and communication technologies in the field of physical education and sports. It was determined that the use of the latest information and communication technologies, along with traditional means, reveals all the potential aimed at increasing the efficiency of the educational process and practical coaching activities, with statistical collection and data processing, popularization of the latest software. Keywords: information and communication technologies, physical culture, sport, educational process, education.

Relevance of research. The modern period of information society development is characterized by the rapid development of information and communication technologies, which are used in many areas of human activity. In this regard, issues related to the main areas of use of modern information and communication technologies in physical education and sports are particularly relevant.

Review of sources. Ukrainian pedagogical science has a considerable collection of scientific and methodological works devoted to the use of information technologies in the educational process, in particular: problems of the use of information technologies in the educational process were considered in the works of H. Haiduchka, P. Sikorskyi, S. Honcharenko, O. Kabardin; the application of information and communication technologies in the field of physical culture and sports was studied by V. Vyshnevetska, S. Ermakov, L. Ivashchenko, E. Karabanov, S. Kanishevskyi, O. Kotova, Yu. Chovnyuk, V. Kramskikh, N. Naumova, I. Oghirko, E. Pyrogoва, N. Strashko, R. Raevsky, O. Tymoshenko, O. Skali, L. Sushchenko, V. Shandrygos, O. Shinkaruk.

The purpose of the research: to determine the peculiarities of the use of information and communication technologies in physical culture and sports.

Presenting main material. For free orientation in information flows, a modern specialist of any profile must be able to receive, process and use information with the help of computers, telecommunications and other means of information technology. In Ukraine, as in other countries, the process of forming an information society is taking place, one of the tasks of which is the informatization of the field of physical culture and sports [1, 7].

In the context of the Concept of the «New Ukrainian School» (2016), the school should teach children to use the knowledge and skills acquired in the learning process to solve everyday problems and life situations, so physical education should become a student's habit. Movement, competition, self-affirmation are the natural essence of physical culture and sports [5].